

Franciskanerne/gråbrødrene

Frans af Assisi

"Frans var søn af en rig købmand. Men han brød sig ikke om at leve et liv i luksus, når der var så mange, som led af sygdom. Han brød med sin rige familie, som anså ham for at være sindssyg. En dag byttede han tøj med en tigger for at prøve, hvordan det var at leve af de riges almisser. Fra da af viede han sit liv til at hjælpe fattige og syge. På den måde kunne han virkeliggøre Jesu krav om næstekærlighed. Frans' tiggermunkeorden, franciskanerne, blev stiftet i 1223, og den fik hurtigt stor tilslutning. Inden 1200-tallets ophør var der 8.000 franciskanerklostre med omkring 200.000 munke og nonner. Frans døde som 44-årig i 1226, og allerede i 1228 blev han ophøjet til helgen.

"Da Danmark var katolsk," Jens Jørgen Nygaard, Forum 1986

Franciskanerne kom til Danmark fra Italien i 1232. Ordenens første kloster i Danmark blev placeret i Ribe mellem Sankt Laurentii Gade og Gråbrødregade-Korsbrødregade, men hele bygningsværket blev revet ned efter reformationen, og derfor har man ikke et klart billede af, hvor stort klostret var, eller hvordan det så ud. Klostret blev placeret nær en af byens hovedgader og nær et torv – Horstov, som blev nedlagt i 1400-tallet – hvor der var rig mulighed for at møde folk, de kunne tale med og forkynde Guds ord til.

Man mener, at klostret havde mellem 20 og 50 beboere.

Franciskanerne blev også kaldt "gråbrødre" pga. af deres grå-brune munkekutter. Om livet havde de et bælte af reb, hvori der var bundet tre knuder – en for kyskhed, en for fattigdom og en for lydighed. Desuden er franciskanerne kendt for at gå med bare fødder, men det har formentlig været mere udbredt i syden.

Gråbrødrene hjalp de fattige og svage, men de måtte ikke selv eje andet end det kloster, de tilhørte, derfor måtte de tigge for at få penge og mad. De fik tildelt et område, hvor de havde lov at tigge, og der gik de rundt med pose og sæk og samlede ind. Nogle munke måtte udenfor byen for at tigge, og de trak af sted med en vogn til de områder, der lå lidt længere væk.

De folk, der gav penge eller mad til munkene, blev velsignet som tak eller modtog aflad. Gråbrødrene var rigtig gode til at tale med mennesker, og de skabte opmærksomhed, hvor de var. De kaldte sig for "Herrens Gøglere." De optrådte og tiltrak et publikum, der både fik en oplevelse og budskabet om Guds ord.

De syge og fattige mødte dagligt op ved klostrets port, og her uddelte munkene mad og andre fornødenheder til de svage. Udover det, munkene decideret tiggede sig til, modtog klostret almisser fra de troende. De troende fik til gengæld afladsbreve. Med tiden blev ikke alene ordenen men også præster tildelt gaver. Det var egentlig brud på reglerne, men et tegn på større afslappethed i klostrene. Klostret ejede også grunde og ejendomme rundt om i området. I følge reglerne skulle klostret sælge både grund og ejendomme – de måtte ikke eje noget – men også her kneb det at følge reglementet.

I 1520'erne begyndte uddrivelsen af tiggermunkene i de forskellige byer. Folk ønskede ikke klostre, der var rene pengemaskiner, og de følte sig udnyttede. Men franciskanerklostret i Ribe blev et tilflugtssted. I 1532 var klostret det eneste franciskanerkloster i Jylland, og her arbejdede munkene flittigt på at skrive en krønike om fordrivelsen. Det blev dog aldrig nedskrevet, hvordan fordrivelsen fandt sted i Ribe, hvor klostret lukkede i 1537. Det lader til, at det foregik ganske fredeligt. De, der ikke allerede havde forladt landet, fik endda hjælp fra slottet til at klare sig. I 1537 beordrede Kong Christian 3. klostret revet ned. Han var nervøs for, at en fjende kunne bruge bygningsværket som tilflugtssted og derfra bekribe ham på Riberhus.